

1. ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΚΑΝΝΑΒΗΣ ΚΑΙ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΝΕΩΝ ΕΞΑΡΤΗΤΙΚΩΝ...

Μέσο: ΡΕΘΕΜΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 21/11/2020 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 26/11/2020

Σελίδα: 10

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΠΕΡΙ ΥΓΕΙΑΣ

Υπερβολική χρήση κάνναβης και εμφάνιση νέων εξαρτητικών συμπεριφορών στους 16χρονους

Στην Ελλάδα, ένας στους 3 (35%) 16χρονους έχει ήδη χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό τσιγάρο και ένας στους 9 (11%) ανέφερε άτιμσμο πολύ πρόσφατα (μέσα στις 30 τελευταίες ημέρες)

Τάσεις μείωσης παρουσιάζουν διαχρονικά το κάπνισμα και η κατανάλωση αλκοόλ από τους 16χρονους μαθητές στην Ευρώπη, ωστόσο υπάρχει ανησυχία σχετικά με τη δυναμικά υψηλό κινδύνου χρήση κάνναβης και τις προκλήσεις που θέτουν νέες εξαρτητικές συμπεριφορές.

Αυτά είναι μερικά από τα ευρήματα που δημοσιοποιήθηκαν σήμερα στη νέα Έκθεση του διεθνούς ερευνητικού προγράμματος «European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs» (ESPAD). Η Έκθεση, που δημοσιεύθηκε σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης για τα Ναρκωτικά και την Τοξικολογία (EMCDDA), βασίζεται στα ευρήματα επιστημονικών έρευνων η οποία διενεργήθηκε το 2019 σε 35 ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένων 25 Κρατών Μελών της ΕΕ.

Στην Ελλάδα, η έρευνα ESPAD διενεργείται ανά 4ετία ήδη από το 1984, αρχικά από την Ψυχιατρική Κλινική του ΕΚΠΑ και ακολουθώντας το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών & Ιατρικής Ακριβείας «Κώστας Στεφανής» (ΕΠΙΝΥ) και είναι η μόνη που διενεργεί τη χρήση ουσιών σε μεγάλο αντιπροσωπευτικό δείγμα του εφηβικού πληθυσμού στη χώρα.

Η έρευνα του 2019 αποτέλεσε τον έβδομο κατά σειρά κύκλο συλλογής δεδομένων που το διεθνές πρόγραμμα ESPAD διενεργεί από το 1995. Στην πανευρωπαϊκή έρευνα συμμετείχαν συνολικά 99.647 16χρονοι μαθητές, συμπεριλαμβανομένων ένα ανώθυμο ερωτηματολόγιο στις τάξεις τους. Η Ευρωπαϊκή Έκθεση ESPAD 2019 περιλαμβάνει στοιχεία για τις συμπεριφορές και τις αντιλήψεις των μαθητών σχετικά με ένα ευρύ φάσμα ουσιών, μεταξύ των οποίων τον καπνό, το αλκοόλ, τις παράνομες ουσίες, καθώς και για ουσίες οι οποίες βρίσκονται νόμιμα στο εμπόριο, όπως τα ψυχοδραστικά φάρμακα, οι εισπνεόμενες και οι «νέες» ψυχοδραστικές ουσίες. Στην Έκθεση παρουσιάζονται επιπλέον ευρήματα για τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, την ενασχόληση με ηλεκτρονικά παιχνίδια καθώς και το στοιχηματικό (τζόγο).

Στην έρευνα του 2019 συμμετείχε στην Ελλάδα πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 17.733 μαθητών ηλικίας 16-18 ετών, εκ των οποίων οι 5.988 ήταν 16χρονοι. Η

έκθεση με τα εθνικά αποτελέσματα για όλες τις ηλικιακές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων ανά Περιφέρεια και Νομό, θα δημοσιοποιηθεί από το ΕΠΙΝΥ στα μέσα Δεκεμβρίου 2020.

Προκειμένου να συμβαδίσει με τις αναδυόμενες τάσεις στη συμπεριφορά των εφήβων στην Ευρώπη, το ερωτηματολόγιο του προγράμματος ESPAD προσαρμόζεται συνεχώς για να συμπεριλάβει νέες θεματικές, διατηρώντας παράλληλα έναν κορμό ερωτήσεων που συμβάλλουν στην παρακολούθηση των τάσεων διαχρονικά. Για παράδειγμα, για να περιγράψει καλύτερα τις σύγχρονες τάσεις στη χρήση νικωτίνης το περιεχόμενο της έρευνας του 2019 διευρύνθηκε ώστε να συμπεριλάβει για πρώτη φορά τη χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Συμπεριλήφθηκαν, επίσης, ερωτήσεις για την ανήλικη συμπεριφορά—όπως η προβληματική ενασχόληση με τον τζόγο, η υπερβολική χρήση κάνναβης και η παρουσία προβλημάτων (όπως αξιολογήθηκε από τους ίδιους τους μαθητές) που συνδέονται με την υπερβολική ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Ακολουθούν τα κυριότερα ευρήματα της πανευρωπαϊκής έρευνας, όπως αυτά αναφέρονται στο δελτίο τύπου του EMCDDA, με τη προσθήκη ωστόσο από το ΕΠΙΝΥ της κατάστασης στη χώρα μας, αποκλειστικά για τους 16χρονους

(Α' Λυκείου). Στη συλλογή των δεδομένων στη χώρα μας με το ΕΠΙΝΥ ΨΥ συνεργάστηκαν τα τοπικά Κέντρα Πρόληψης των εξαρτήσεων και της προαγωγής της ψυχοκοινωνικής υγείας.

Μείωση στο αλκοόλ και το κάπνισμα τσιγάρου στους έφηβους-μαθητές και νεότερα στοιχεία για τη χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου

Η κατανάλωση αλκοόλ παραμένει υψηλή στους 16χρονους, με περισσότερους από τρεις στους 4 (79%) να έχουν ήδη καταναλώσει αλκοόλ και σχεδόν τους μισούς (47%) να έχουν καταναλώσει πολύ πρόσφατα, δηλαδή μέσα στις 30 τελευταίες ημέρες (στο εξής, πολύ πρόσφατη κατανάλωση).

Στην Ελλάδα, η πρόσβαση στο αλκοόλ θεωρείται «εύκολη» μεταξύ των 16χρονων κι η κατανάλωση του διαδεδομένη. Ωστόσο, στους δείκτες προβληματικής κατανάλωσης, η χώρα μας βρίσκεται κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο των 35 χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα. Συγκεκριμένα, υψηλότερο ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση στο αλκοόλ και σε υψηλότερο ποσοστό έχουν ήδη καταναλώσει (89% έναντι 79%) ή καταναλώσουν πολύ πρόσφατα αλκοόλ αλλά στην «υπερβολική» κατανάλωση (αφορά τη σε μια περίπτωση—κατανάλωση τουλάχιστον 5 αλκοολούχων ποτών, 32% έναντι 34%), και την πολύ πρόσφατη μέθη τα ποσοστά στη χώρα μας βρίσκονται κοντά αλλά κάτω από

τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Στην Ευρώπη, οι διαχρονικές τάσεις δείχνουν σταθερή μείωση, με τα σημερινά επίπεδα κατανάλωσης να είναι χαμηλότερα συγκριτικά με μια 15ετία πριν (το 2003), οπότε και η κατανάλωση αλκοόλ στους 16χρονους κυμαινόταν σε πολύ υψηλό επίπεδο—91% και 63% για την κατανάλωση έστω και μία φορά και την πολύ πρόσφατη κατανάλωση, αντίστοιχα. Είναι χαρακτηριστικό ότι μετά το 2007—οπότε είχε φτάσει το υψηλότερο ποσοστό (43%) Ευρωπαϊκά—η «υπερβολική» κατανάλωση αλκοόλ άρχισε να μειώνεται εμφανίζοντας το χαμηλότερο ποσοστό στην έρευνα του 2019 (35%). Αλλαγές στις πολιτικές ελέγχου πρόσβασης στο αλκοόλ σε εθνικό επίπεδο ίσως να έχουν συμβάλει στην παρατηρούμενη μείωση της κατανάλωσης «για την «υπερβολική» κατανάλωση» ωστόσο ότι οι παραδοσιακές διαφορές στα φύλα έχουν μειωθεί με το πέρασμα των ετών (αγόρια 36%, κορίτσια 34% το 2019).

Όπως και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έτσι και στην Ελλάδα οι δείκτες για την κατανάλωση αλκοόλ από τους 16χρονους βελτιώνονται διαχρονικά. Συγκεκριμένα, η πολύ πρόσφατη κατανάλωση αλκοόλ μειώνεται σταθερά σε όλη τη διάρκεια της τελευταίας 20ετίας, ενώ και η «υπερβολική» κατανάλωση, μετά από συνεχείς αυξήσεις έως και το 2011, άρχισε να μειώ-

νεται σημαντικά την τελευταία βετία. Η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων μειώνεται και στην Ελλάδα.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θετικές εξελίξεις παρατηρούνται και στο κάπνισμα τσιγάρου από τους 16χρονους, ενδεχομένως κι ως απόρροια των πολιτικών μείωσης του καπνίσματος που εφαρμόστηκαν κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Από το 1995 στο 2019 μείωση παρατηρήθηκε στο έστω και μία φορά κάπνισμα τσιγάρου (από 68% σε 42%), το πολύ πρόσφατο κάπνισμα (έστω και μία φορά μέσα στις 30 τελευταίες ημέρες, από 33% σε 20%) αλλά και το καθημερινό κάπνισμα (από 20% σε 10%).

Στην Ελλάδα, η πρόσβαση στα τσιγάρα θεωρείται «εύκολη» για τη μεγάλη πλειονότητα των εφήβων αλλά το κάπνισμα είναι λιγότερο διαδεδομένο στη χώρα μας από ό,τι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Έτσι, μολονότι υψηλότερο ποσοστό 16χρονων στην Ελλάδα θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε τσιγάρα (65%, έναντι 60%), σε χαμηλότερο ποσοστό αναφέρουν πολύ πρόσφατο (15% έναντι 20%), ή καθημερινό κάπνισμα (8,1% έναντι 10%), συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Ωστόσο, νέα στοιχεία δείχνουν υψηλό επιπολασμό της χρήσης ηλεκτρονικού τσιγάρου σε αυτήν την ηλικία σε ευρωπαϊκό επίπεδο—40% για χρήση έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή και 14% για την πολύ πρόσφατη χρήση, μάλιστα με τους 16χρονους που δεν κάπνισαν ποτέ τσιγάρο να αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου συγκριτικά με τους «περιστασιασικούς» και τους «σύστηματικούς» καπνιστές. Μολονότι σε διακριτικό επίπεδο δεν διευρύνθηκε το περιεχόμενο του ηλεκτρονικού τσιγάρου κατά την χρήση, είναι πιθανό ένα μεγάλο ποσοστό της χρήσης να αφορούσε νικωτίνη και επομένως, η συνολική χρήση νικωτίνης στους 16χρονους να είναι ακόμα μεγαλύτερη. Το ζήτημα αυτό απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση, δεδομένων των προεκτάσεων που η συμπεριφορά αυτή δυναμικά έχει για τη δημόσια υγεία.

Στην Ελλάδα, ένας στους 3 (35%) 16χρονους έχει ήδη χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό τσιγάρο και ένας στους 9 (11%) ανέφερε άτιμσμο πολύ πρόσφατα (μέσα στις 30 τελευταίες ημέρες). Ωστόσο, τα παραπάνω ποσοστά είναι στην Ελλάδα σχετικά χαμηλότερα

συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Μειώνεται η χρήση παράνομων ουσιών, αλλά υπάρχει ανησυχία σχετικά με τη υπερβολική χρήση κάνναβης, τα ψυχοδραστικά φάρμακα και τις «νέες» ψυχοδραστικές ουσίες.

Σύμφωνα με τα νέα ευρήματα, κατά μέσο όρο, ένας στους 6 (17%) 16χρονους μαθητές στην Ευρώπη αναφέρει ότι έχει ήδη κάνει χρήση κάποιων παράνομων ουσιών, με το ποσοστό αυτό να διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των χωρών (από 4,2% έως 29%). Η έστω και μία φορά χρήση κάποιων παράνομων ουσιών σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα παρουσιάζει μικρή μείωση από το 2011 κι ύστερα, αλλά γενικά παραμένει σταθερή τις δύο τελευταίες δεκαετίες.

Στην Ελλάδα, όπως έχει ήδη παρουσιαστεί σε ειδική αναφορά του ΕΠΙΝΥ που δημοσιεύθηκε το Μάιο του 2020, η συντριπτική πλειονότητα των 16χρονων (91%) δεν έχει πειραματιστεί με κάποια παράνομη ουσία. Χρήση κάποιων παράνομων ουσιών ανέφερε το 2019 ένας στους 11 (9,4%) 16χρονους, ποσοστό χαμηλότερο συγκριτικά με τις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες (17% ο ευρωπαϊκός μέσος όρος). Μάλιστα, αν εξααιρεθεί η κάνναβη, η οποία αποτελεί την επικρατέστερη ουσία, το ποσοστό της χρήσης για τη κάθε μια ξεχωριστά από τις παράνομες ουσίες που μετρούνται στην έρευνα ESPAD δεν ξεπερνά στην χώρα μας το 1,5%—με τα ποσοστά αυτά επιπλέον να παραμένουν διαχρονικά σταθερά χαμηλά.

Στην Ευρώπη, η κάνναβη συνεχίζει να αποτελεί την πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία μεταξύ των 16χρονων μαθητών. Κατά μέσο όρο, το 16% των συμμετεχόντων στην έρευνα του 2019 έχουν ήδη κάνει χρήση κάνναβης (11% το 1995), ενώ σε ποσοστό 7,1% αναφέρθηκε πολύ πρόσφατη χρήση της ουσίας (4,1% το 1995). Γενικά στην Ευρώπη, η χρήση κάνναβης μειώνεται σταδιακά από το 2011, αλλά η πολύ πρόσφατη χρήση της (δηλαδή η χρήση μέσα στις 30 τελευταίες ημέρες) δεν έχει μεταβληθεί από το 2007. Επιπλέον, τα ευρήματα για την υπερβολική χρήση κάνναβης που διευρύνθηκε για πρώτη φορά σε όλες τις χώρες του Προγράμματος στην έρευνα του 2019, δείχνουν ότι, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κατά μέσο όρο ποσοστό 4,0% των 16χρονων κάνουν υπερβολική χρήση

της ουσίας και δυναμικά βρίσκονται σε υψηλό κίνδυνο για εκδήλωση προβλημάτων που συνδέονται με αυτήν. Η διευρύνση των παραγόντων που συνδέονται με την υπερβολική χρήση κάνναβης και η παρακολούθηση της συμπεριφοράς αυτής διαχρονικά είναι σημαντική για το σχεδιασμό πολιτικών πρόληψης της βλάβης από τη χρήση της ουσίας.

Στην Ελλάδα, η συντριπτική πλειονότητα των 16χρονων μαθητών (92%) δεν έχει πειραματιστεί με την κάνναβη. Το 8,2% που αναφέρουν χρήση της ουσίας έστω και μία φορά είναι υποδιπλάσιο σε σχέση με το μέσο ευρωπαϊκό (16%). Και μολονότι υψηλότερο ποσοστό 16χρονων αναφέρουν στη χώρα μας σήμερα ότι έχουν κάνει χρήση κάνναβης, σε σχέση με πριν από περίπου μια 15ετία (5,7% το 2003), κατά τη διάρκεια της τελευταίας 15ετίας δεν παρατηρούνται σημαντικές αυξήσεις σε αυτόν το δείκτη. Η χώρα μας, επιπλέον, βρίσκεται χαμηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και ως προς το ποσοστό των 16χρονων που—σύμφωνα με την ειδική κλίμακα—φαίνεται να είναι σε κίνδυνο από την υπερβολική χρήση της ουσίας (2,9% έναντι 4,0%).

Γενικά στην Ευρώπη, η μη-ιατρική (μη-υποταγογραφημένη) χρήση συνταγογραφούμενων ψυχοδραστικών φαρμάκων στους 16χρονους παραμένει ένα ανθρωπίνως φαινόμενο. Για παράδειγμα, ποσοστό 6,6% των μαθητών αυτής της ηλικίας ανέφεραν ότι έχουν χρησιμοποιήσει φαρμακικά ή υπνωτικά χωρίς τη σύσταση γιατρού και 4,0% παύσιμα για «να φιαχτούν». Σε μέσο ποσοστό 3,4% οι 16χρονοι επίσης ανέφεραν ότι έχουν χρησιμοποιήσει κάποια «νέα» ψυχοδραστική ουσία (συνθετικά κανναβινοειδή ή καθιόνες)—ποσοστό ελαφρώς μειωμένο συγκριτικά με το 4,0% που είχε παρατηρηθεί το 2015, αλλά υψηλότερο από τα αντίστοιχα ποσοστά για τη χρήση ξεχωριστά «καθιόνων» ουσίας «έκστασης», ανέφεραν χρήση κάποιων «νέων» ψυχοδραστικών ουσιών, όπως, κάνει χρήση αλκοόλ, κάνναβης ή/και διεγερτικών ουσιών (δείκτες πολυπληθής χρήσης). Η συνεχόμενη εμφάνιση «νέων» ουσιών καθώς και ο κίνδυνος πολυπληθούς χρήσης ουσιών σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα υποστηρίζουν την ανάγκη για στενή παρακολούθηση του φαινομένου. latronet.gr